

BÖLÖNI GYÖRGY

1882—1959

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága mély megrendüléssel közli, hogy Bölöni György elvtárs, pártunk tagja, a haladás, a forradalmi munkásmozgalom régi, hűséges harcosa, 77 éves korában váratlanul elhunyt. Bölöni György elvtárs élete szorosan összeforrott a társadalmi haladásért vívott harccal. Ennek volt következetes harcosa, mint író és újságíró, már egészen fiatal korában, a nagy forradalmi költő, Ady Endre fegyvertársaként. Később felismerte, hogy a társadalmi haladás legkövetkezetesebb képviselője a munkáosztály és annak forradalmi pártja, a kommunista párt. A párt oldalán vállalt munkát már a Magyar Tanácsköztársaság idején és franciaországi emigrá-

ciójának évtizedeiben is. A felszabadulás óta pártunk tagjaként következetesen és megingathatatlanul küzdött a szocialista társadalomért, a szocialista kultúráért.

Bölöni György elvtársnak, a munkáosztály ügyéhez odaadón hű értelmiségi harcos példaképének emlékét a magyar munkáosztály, a párt kegyelettel megőrzi.

Bölöni György elvtársat a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága saját halottjának tekinti.

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT KÖZPONTI BIZOTTSÁGA

★ ★ ★

Az Irodalmi Tanács, a Magyar Népköztársaság Irodalmi Alapja és a Magyar Pen Club mély fájdalommal és megrendüléssel tudatja, hogy Bölöni György elvtárs, az Irodalmi Tanács elnöke, az Irodalmi Alap igazgatója, a Magyar Pen Club intéző bizottságának elnöke, az Élet és Irodalom főszerkesztője, a kiváló író és publicista 1959. szeptember 11-én hajnalban, 77 éves korában, váratlanul elhunyt.

Bölöni György elvtárs munkássága, egész gazdag élete elválaszthatatlanul összeforrt a XX. század leghaladóbb szellemi törekvéseivel. Tevékeny résztvevője volt annak a küzdelemnek, amelynek harcosai századunk elején hadat üzentek a magyar elmaradottságnak, a földesúri és tőkés osztálynyomás egész rendszerének. Harcostársa és barátja volt a küzdelem zászlóvivőjének, Ady Endrének.

Forradalmi demokratizmusától és radikalizmusától egyenes út vezetett a munkáosztály forradalmával való szolidaritáshoz. Harcos híve volt a Magyar Tanácsköztársaságnak. Bécsben és Párizsban, az emigráció éve alatt megingathatatlanul küzdött a kommunista párt oldalán a magyar nép felszabadulásáért. Kimagasló jelentőségű „Az igazi Ady” című műve, mely elsőként mutatta fel Ady Endre igazi forradalmi jelentőségét irodalomban és politikában egyaránt. Forradalmiságát alkotás a magyar munkásmozgalom úttörőjéről, Táncsics Mi-

hályról írott könyve is. Franciaország német megszállásának éve alatt a Magyar Függetlenségi Mozgalom egyik vezetőjeként vett részt az ellenállás küzdelmeiben.

A felszabadult Magyarországon fontos közéleti tevékenysége mellett jelentős kritikai munkát folytatott a szocialista eszmeiség és pártosság diadala juttatásáért irodalmunkban.

Tiszta egyéniségevel, rendíthetlenségével és harcosságával állt helyt az ellenforradalom ideológiájának, majd fegyvereinek támadása idején. A forradalmi erők győzelme után vezető szerepet vitt az irodalmi élet megindításában, szocialista konszolidációjának előmozdításában.

Bölöni György elvtárs élete jelképezi, hogy a magyar kultúra legjobb forradalmi szellemű képviselőinek útja a marxizmus—leninizmushoz, a kommunista pártához vezet.

Haláláig fáradhatatlan és áldozatos munkát végzett azoknak a nagy céloknak az érdekében, melyekkel ifjú korában eljegyezte magát. Halála nagy vesztesége népünknek, a magyar szellemi életnek és mindazoknak, akik őt személyesen is ismerték.

IRODALMI TANÁCS

A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG IRODALMI ALAPJA

A MAGYAR PEN CLUB INTÉZŐ BIZOTTSÁGA

Bölöni György elvtárs temetésének megrendezésére bizottság alakult, amelynek tagjai: Aczél György, Benke Valéria, Földessy Gyula, Illés Béla, Kelen Béla, Orbán László, Szakasits Árpád.

A temetés időpontjáról később történik intézkedés.

★ ★ ★

Délben még a Magyar Pen Club intéző bizottsági ülésén elnökölt, beszámolt a Pen frankfurti kongresszusáról, mely helyreállította a magyar Pen korábbi jogait, mindjárt programot is javasolt, éves tervet, friss volt, jókedvű, agilis — és reggel holtan találták otthon. Száz évre rendezkedett be, hetvenhetet élt.

De ez alatt a hetvenhet esztendő alatt olyan utat tett meg, amely szinte páratlan volt: Bölöni Györgytől, a szilágysági nemesi család fiától Bölöni Györgyig, a radikális újságíróig, Ady harcostársáig, majd Bölöni elvtársig, a kemény és állhatatos kommunistaig.

„György úr, jogász...” Így bukkan fel ifjú alakja Ady Endre verses elbeszélésében, a *Margita élni akar* Párizsra emlékező stanzáiban. A pesti egyetemről szinte egyenesen Párizsba kerül ki, háta mögött az egyetemen kívül csak a Holló Lajos *Magyarország*-jával, a függetlenségi napilappal, amelynek parlamenti riportereként a politikához először kerül közel. S a párizsi évek lassan alakítgatják benne a politikai radikalizmus harcosát — gyorsabban az irodalmi, a művészeti radikalizmusát.

A megújuló magyar művészet harcosa alakul ki itt, ki hazatérve majd könyvet ír Magyarországról új piktúrájáról, miközben hűségesen fordítja Anatole France könyveit. De Párizsban, de Ady oldalán már érlelődik a politikai harcos is, ki a *Világ* szerkesztőségében, a polgári forradalmat előkészítő radikális lapnál Biró Lajos mellett az első világháború sajtócenzúrájával szemben vitézül állja a sarat, majd ugyanígy az őszirózsás forradalomért.

A Károlyi-kormány szülőföldjének, a Szilágyságnak kormánybiztos-főispánjával kínálja meg; elhárítja, a haldokló Ady mellett s a szerkesztőségi asztal mellett marad — amíg ki nem megy Svájcba, ahol majd mindkét forradalom kormányzat képviseli.

A hazát huszonhét év múlva látja csak viszont.

Ez a huszonhét év a kommunista válság jó negyedszázada. Fejlődésének útján jelentékenyek

a bécsi évek is — a *Bécsi Magyar Újságot* szerkeszti —, de Párizsban tölti leghosszabb idejét.

Ekkor még nem tagja a pártnak — de forradalmár, s a párizsi magyar emigráció, mind tisztel-

tebb vezérférfia. Könyve, *Az igazi Ady* Párizsban, 1934-ben jelenik meg először — épp a legjobbkor, hogy a forradalmár Adyt a hamisítástól és kiforgatástól megvédje. Munkájának történelmi része van abban, hogy Ady örökét, büszkén és jogosan, a kommunista magyar munkásmozgalom vette át. Úgy állt Párizsban az emigráns Bölöni, mint a bujdosó, de a hazatérésben, diadalmas hazatérésben biztos magyar forradalmiság helytartója.

Amikor a második világháború kitört, elvtársával és demokrata elvbarátaival ő alakította meg az antifasiszta emigránsok párizsi nemzetközi szervezetének magyar szekcióját, a Franciaországi Magyar Függetlenségi Mozgalomnak elnöke. A francia összeomlás és kivált az antifasiszta ellenállás korszakát hatvanéves fejével is harcoként állta végig.

A szabad Magyarországra nagy megtiszteltetéssel fogadta: az első magyar nemzetgyűlésnek meghívott tagja volt. S ettől fogva Bölöni György munkája, a szocializmust immár idehaza, győztesen

építő kommunistaé egy ország szemellettára folyt tovább.

Szinte fizikai csoda volt már: hatvanhárom éves korától hetvenhét éves koráig, élete utolsó percéig, szakadatlanul, mi mindent bírt el munkaereje.

Az író — a Kossuth-díjjal koszorúzott író — letette asztalunkra *Az igazi Ady* új kiadását, s megkaptuk tőle másik jelentékeny művét, a *Hallja kend, Táncsics!* -ot is.

A politikus előbb a parlamenti munkában vállalt részt, majd hága követünként látta el az ország hollandiai képviselőjét.

Az irodalompolitikus pedig nem érte be vele, hogy irodalmi életünk egyik méltán tisztelt „nagy öregeként” foglalj közöttünk helyét. Mindvégig az Irodalmi Alap igazgatójaként intézte irodalmunk szervezésének egyik legfontosabb munkáját s a Magyar Pen Club élén töltötte be azt a funkciót, mely alkalmasabb emberre alig juthatott.

De mikor aztán az ellenforradalom tüzeben vizsgáztott kiki állhatatosságából s derekaságából — akkor tette a legfényesebb vizsgát Bölöni György jelleme. A legnehezebb szerepeket vállalta, szembeszállt nemcsak az országgal, de a világ színe előtt is a megbolydult erőkkel: ő tisztán látta, mi forog kockán, s habozás nélkül aszerint cselekedett. *Ézért* vállalta egyszerre az Irodalmi Tanács elnökének és az *Élet és Irodalom* főszerkesztőjének terheit. Nyolcvanadik éve felé közeledve ezért járt tavaly Londonban, idén Frankfurtban, teljes fizikai és idegi készenlétet kívánó külföldi tárgyalásokon, míg a magyar Pen vissza nem nyerte a nemzetközi fórumon sokáig elvitatott jogait.

Erről, a győztes csatáról számolt be társainak élete utolsó napján — s ezután, hogy dolgát, ezt a dolgot is elvégezte, virradt reá élete utolsó reggele. Eldölt, mint katonát, el nem ejtve fegyverét.

Népe és pártja meg fogja őrizni emlékét azokéi közt, kik férfiként dolgoztak azért, hogy a dolgozó Magyarországból valóság, soha meg nem dönthető valóság legyen.